

A TERVPÁLYÁZATOK JELENTŐSÉGE A MŰVÉSZET ÉS A MŰVÉSZEK SZEMPONTJÁBÓL

ÍRTA: TORE STRINDBERG, STOCKHOLM

Nem rejlik-e minden emberi alkotás földöntő oka abban a vágyban, hogy egymást túl akarjuk szárnyalni?

A természet maga határtalan fejlődési lehetőségeivel a szépségnek és célszerűségnek oly mérhetlen gazdagságát mutatja, melynek csodálatában sohasem fáradhatunk el s a természet is állandóan felülmúlja önmagát, hogy a legtökéletesebb eredményt nyújthassa: állandóan fejlődik, átalakul a kaoszóból, — igen és megsemmisül, kaosszá lesz, ha a nap életadó ereje kimerül.

A művésznak fejlődése nagymértékben erre a primitív vágyra van fölépítve, mely kifejezésre jut művében, legyen az megoldásainak színeiben vagy formákban való visszaadása, legyen az lelkének álmódzása, legyen az a saját világa vagy költeménye. Fejlődik, célszerűtlen nehézségekbe bonyolódik és megsemmisül, ha nincs ereje a megújuláshoz, akárcsak az anyatermészet.

A művészetet üzőnek az a vágya, hogy felülmúlja a többit, szerény keretek között akkor érvényesül, amikor pályázatokon vesz részt, de az igazi művészegyéniesség ezt a versenyzést akár tudatosan, akár öntudatlanul önmagában végzi el, amikor is valami egyénit, valami különlegest alkot, mely elár a tömegalkotásoktól. Ha azután ez szépségénél, jószágánál és jelentőségénél fogva az időközön át megállja a helyét, akkor elérte a legnagyobb célt. Mert meg kell gondolni: csakis a *legjobb* lehet elég jó!

A művészi pályázatok jelentőségét azonban mégsem szabad lelcicsinyelni, különösen nem akkor, ha olyan jellegű alkotásról van szó, melynek célja, hogy a nagy nyilvánosság előtt, a nagy tömegnek mutassa be a művészet értékét. Örömmel konstatálhatjuk, hogy a mai Svédországban, összehasonlítva a többi skandináv országokkal, művészeinknek bő alkalmuk van a versenyzésre. Az egyik pályázat a

másikat éri s művészeink körében az érdeklődés nagy és az eredmény legtöbbször igen örvendetes.

Olykor csak néhány művészt szólnának föl a versenyben való részvételre, akikről előre is jó eredményt várnak, de a pályázatoknak mégis az a legegészségesebb formája, mikor úgy gyakorlott, mint gyakorlatlan erőknél alkalmuk nyílik a versenyzésre, hogy megmutassák, mit tudnak. E kétféle pályázatnak a kombinálása is előfordul, mikor is súlyt vetnek arra, hogy a legelőkelőbb erők valahogy ki ne maradjanak.

A szobrászat — tehát a saját művészetem — terén, amely művészetnek a legtöbb alkalmuk van érimkezésbe kerülni a nagyközönséggel, az utolsó évtizedekben szokatlanul nagy volt a versenyzési lehetőség és határozottan ezeknek a pályázatoknak köszönhető, hogy a szobrászat Svédországban ilyen virágzást ért el. Nagyon sok példa mutatja, hogy ilyen nyilvános pályázatok győztese, aki azelőtt teljesen ismeretlen vagy talán alig ismert név volt, egyszerűen az általános figyelem feléje fordult, mondhatni levegőt kapott szárnyal alá és büszkén, bátran repülhetett a dicsőség és hírnév után. A legjobb példa erre a ma élő svéd szobrászok legnagyobbja, Carl Milles, aki mint harmincöt éves fiatalember az idősebb Sten Sture svéd szabadságharcos emlékművéhez készített skiccével egy csapásra híres és elismert művésszé emelkedett. Később több nagy pályázaton nyerte el az első díjat.

Természetesen nem szabad azonban ezeket a pályázatokat túlbecsülni. Vannak olyan művésztermészetek, akik ellenzői minden ilyen pályázatnak, akik nem is tudnak résztvenni ilyen versenyben, de akik mégis jelentős alkotó tehetségek. Nyilvános verseny különösen olyankor nem ajánlatos, mikor már előre ismeretes az a művész, aki mintegy teremtvé látszik emennek vagy amannak a feladatnak a megoldására.

MILLES, CARL: DÍSZKÚT

Felállították 1926 október havában Stockholmban a Műegyetem előtt

De mégis — általánosságban tekintve — hiszek a pályázatok buzdító és előmozdító erejében. Hiszen mennyire tanulságos végignézni az egy-egy nagy pályázatra beérkező skicceket, melyek egy és ugyanazon témának különféle egyéni felfogásait mutatják be, vagy különféle ideákat egy-egy nyilvános tér díszítéséhez.

A felülmúlásnak, a versengésnek a vágya sohasem halhat ki egy népből, melyben van akarat az élethez és a fejlődéshez! Kihal ez a vágy, akkor vele pusztul a nemzet kultúrája is.

A hazámban, Svédországban erősen él a versengés vágya.

Carl Milles, az élő svéd szobrászok legnagyobbja, 1878-ben született. Műtárs a gimnáziumban nem boldogult, a beteges apái Söl az autalomhelybe adták be. Itt sem maradt sokáig, lelke a szobrászat felé vonta és szerény stipendiummal sikerült neki 1907-ben Párizsba jutnia. Itt az utcai proletárok között választotta modelljeit apró kis bronzszobrához. Rodin fellamerte a szerény, apái svéd ifjú tehetségét és lassankint ismeretségbe került a párizsi művész-körökkel. Innét küldte be skiccét a Sten Sjöere-szobor-pályázatra, mely által egyszerben nagy művésszé lett. Azóta a sikerült egyéni műveknek egész sorát alkotta. Hogy csak néhány nagyobbat említsék: Gustav Vasa hőgyszobra a Nordiska Museumban Stockholmban, a városi kút Halmstadban, a székelyudvarosi templom relikviái, Svalbeck plasztik szobra Västeråsban, sőt. Különösen emlities egyéni művészetű tanuskodnak arcképszebei, állatszebei. Legkedvesebb anyaga a kemény gránit.

(Leffler.)

A STOCKHOLMI VÁROSHÁZ DÉLI FRONTJA

Bolra Strindberg Ágost szobra

A STOCKHOLMI VÁROSHÁZ ÉSZAKI FRONTJA

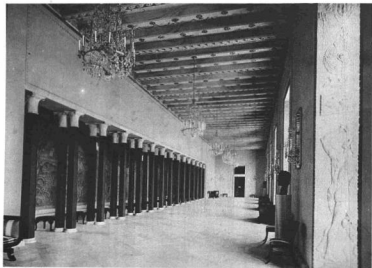
Középen a főkapu; jobbra a nagytorony;
balra lejáró a Bellman-pincébe

TORÉ STRINDBERG SZOBRA: CROCUS A VÁROSHÁZ KERTJÉBEN

A STOCKHOLMI VÁROSHÁZ

A STOCKHOLMI VÁROSHÁZ
FOLYOSÓ. (GALLERIET)

A STOCKHOLMI VÁROSHÁZ
A KÉK CSARNOK AZ ERKÉLYVEL